

wereid beven zou, wanneer de machtige kracht van de Kerk in beweging kwam, siddert nu de wereld niet, omdat veel en zeer veel van die kracht slaapt.

Er zit in die critiek veel waars.

De Kerk van Christus is in haar roeping tekort geschoten, en wij zouden de feiten geweld aandoen, wanneer wij dit wilden ontkomen. Maar de critiek, die op haar geëffend wordt, moet ook leeren billijk te zijn. Zij slaat in haar aanmerkingen en vragen dikwijls door, en vergeet, dat de Kerk des Heeren geen maatschappelijke organisatie is, en er ook nog andere levenssterren zijn, dan het sociale. En bovendien, wat de Kerk te doen heeft is altoos weer den mensch te stellen voor het aangezicht Gods, en hem te prediken, dat hij in al zijn gedraging, ook in de sociale, Dien God moet gehoorzamen en Zijn wil volbrengen. En wat die wil des Heeren is, zegt ons Zijn Woord, buiten hetwelk de Kerk geen stap, zelfs niet het kleinste uitstapje, doen mag.

Zijn we dan niet spoedig klaar?

We lezen in die Schrift niets over de vakvereenigingen, en dus... kan de Kerk gevoelig haar laten voor wat ze is? Allermint, want de vraag is deze of deze organisaties in haar wezen en openbaring met de Schrift overeenstemmen of in strijd zijn, en met die vraag heeft de Kerk wel te maken. Wanneer de vakvereenigingen als zodanig door het Woord Gods duidelijk werden veroordeeld, en haar sociaal streven in zichzelf in botsing kwam met de heldere uitspraken der Schrift, moest de Kerk tegen haar optreden, en er toe medewerken, dat dit „kwaad“ hoe eerder hoe liever uitgeroeid werd.

Dat heeft de Kerk nooit gedaan.

Zij kan het ook niet.

De Heilige Schrift laat zich over den vorm van onze maatschappelijke actie allermint uit, en evenmin als de noodzakelijkheid der vakvereenigingen direct uit den Bijbel voortvloeit, is haar bestaan op grond van de Schrift te veroordeelen. Wanneer hier of daar zulk een veroordeeling plaats vond, of met een beroep op het Getuigenis des Heeren onze vakactie tegengewerkt werd, heeft de Kerk m.i. ongetwijfeld gefaald, en zich bij haar optreden laten leiden of door gemis aan inzicht in haar sociale roeping, of misschien door vrees voor meerderen invloed van dat deel van ons volk, dat op sommige plaatsen langen tijd miskend en in een hoek geduwd is.

Wel is het natuurlijk mogelijk, dat het optreden van een of andere organisatie niet door den beugel kan, en protest en veroordeeling noodzakelijk maakt, maar dit zijn slechts actuele gevallen. De vakbonden op zichzelf, en dan denk ik zoowel aan de organisaties van patroons als van werkheden, zijn niet te verwerpen, mits zij natuurlijk niet ingaan tegen de beginselen, welke God in Zijn Woord heeft neergelegd.

Zoo heeft ook Leeuwarden's Synode geoordeeld.

Zij heeft, en ik acht dit een feit van niet geringe betekenis, de vakvereenigingen erkend, en in haar conclusie omtrent het vermaan tot de leden der Kerk om zich te voegen bij organisaties, die staan op christelijken grondslag, het nut en den zegen der vereenigingen volmondig toegestemd. Zelfs is bij de behandeling dezer zaak, geen stem gehoord, die zich tegen verklaarde, en de gansche Synode bleek overtuigd van het groote gewicht eener gezonde, christelijke vakactie in dezen bewogen tijd.

Die beslissing mag niet worden overdreven.

Wij hebben hierin niet te doen met een kerkelijke sanctie, zoals Rome wil, want deze hiërarchische bemoeiing kennen wij niet, doch de Synode heeft de Kerken slechts advies gegeven inzake haar houding tegenover de sociale beweging. En voor dat advies zullen alle christelijke organisaties ten zeerste dankbaar zijn, omdat hierin haar een moreele steun geboden wordt van de rijkste betekenis.

Hoever strekt zich dit advies nu uit?

Daarover een volgende keer.

K. D.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Een en ander.

Van cijfers.

Enige weken geleden wezen wij op het niet-kloppen der cijfers van de financiële verantwoording der zending in de Acta der Leeuwarder Synode. Wij spraken tevens nadrukkelijk uit, dat de zaken natuurlijk in orde waren, maar dat het toch wenschelijk was, om opheldering te geven. Dit is geschied, want wij lezen in „De Wachter“ het volgende ingezonden stukje, hetwelk wij haasten *) aan onze lezers voor te leggen. Wij achten hiermede alles genoegzaam opgehelderd.

Er is door de betrokken personen opheldering gegeven omtrent de fouten in de Acta Synodi, tenminste over de fouten van eenige betekenis. Zoals op bladzij 151 en 253. Het is dunkt mij, behoorlijk, dat ook van die toelichting nota genomen wordt, daarom willen wij die zoo beknopt mogelijk weer geven. De fouten op blz. 253 zijn aan den cor-

rector te wijten. Bij de Ontvangst is niet vermeld Zeeland met f360,—, met de bijvoeging van dat bedrag is de zaak in orde. Bij de Uitgaven moet de post „Zendingsrapport“ niet zijn f232.96 maar f232.69, daarmee is dat ook in orde.

Op bladzij 151 zijn de fouten meer ingewikkeld; een post van f397.50 is niet in de Specificatie opgenomen maar wel in het totaalcijfer, dat bedrag kan ook uit de rekening wegdijen, had men het ook niet in het totaalcijfer opgenomen, dan had de zaak duidelijk gemaakt kunnen worden met de verbetering van twee fouten in het boekjaar 1918/19. De hoofdzak is of het Saldo van het laatste boekjaar zuiver is. Gelukkig bleek het ons, dat er slechts een 1/2 cent aan mankeerde zoover wij het konden nagaan. Zijn er die van cijfers houden, zoals ondergeteekende, die beginnen dan maar met de totaalcijfers en de overbrenging van de saldo's van ieder jaar uit te schakelen, men rekene maar wat in het geheel is Ontvangen en Uitgegeven over het geheel dan is:

Ontvangen f46.884.24

Uitgegeven -44.669.74

Batig Saldo f 2.214.49

bij - 70.00

Saldo f 2.284.49

Een beleefd verzoek aan „De Reformatie“ om nota te nemen van deze toelichting.

Dat is met de Acta een verschil van f70,—, verbeteren wij nu de twee fouten in het boekjaar 1918/19 bij de Ontvangst de post f10.330.29 die zijn moet f10.950.29, daar hebben wij dus f20,— over, en bij de Uitgaven de post f2.194.54 die zijn moet f2.144.54, hier hebben wij dus f50,— over, die f70,— komen nog bij het saldo, zoodat er slechts 1/2 cent zoek geraakt is.

Wij danken de broeders voor de gegeven opheldering, en hopen tevens, dat de gemaakte opmerkingen ten goede mogen medewerken.

Uw br.

J. BOS.

Rodegraven, 3 Febr. 1931.

Soemba.

De drie provinciën, die voor Soemba zorgen, n.l. Groningen, Drente en Overijssel, hebben ook al zorgen. Niet alleen geldzorgen; trouwens, deze zijn niet de zwaarste; het groote tekort van eenige duizenden zal mede door de „Soemba-week“ wel gedekt worden; maar het is tobben met de arbeiders.

Het beroep, uitgebracht op ds. van Dijk in Oost-Friesland, om als miss, dienaar van Nijverdal naar West-Soemba te gaan tot hulp van ds. Krijger, die het te Karoeni te druk heeft, werd afgewezen. Hoewel de tijd van verlof voor hem was aangebroken, had ds. Krijger toch besloten zoolang te Karoeni te blijven, totdat een medearbeider was gekomen. Het heeft echter niet zoo mogen zijn; onverwacht en eenigszins overhaast neemt hij vacatie wegens gezondheidsredenen. Gelukkig schijnt de toestand niet verontrustend te zijn, daar het meer is voor een onderzoek naar een beekwaal, dan wegens ernstige ziekteverschijnselen.

Voor den arbeid op Soemba komt het vertrek van ds. Krijger wel wat ongelegen, want, daar hij nog wachten wilde, was aan ds. D. K. Wielenga toegestaan met verlof te gaan; deze laatste is met zijn gezin de vorige week *) reeds in ons land gekomen; en omdat ds. Colenbrander ook nog hier verlooft is, er van de vier zendelingen maar één op Soemba, n.l. ds. de Bruyn. Deze oud-strijder, die reeds dikwijls voor heete vuren stond, en tegen geen arbeid opziet, zal het met Gods hulp voorloopig wel alleen redden. Ds. Colenbrander keert nu spoedig terug, en zal met Melolo tevens Karoeni tijdelijk voor zijn rekening nemen, en dan zal ds. de Bruyn behalve voor Waingapoe ook voor Pajeti zorgen.

Het geval-Dijkema.

In zijn brief aan een vriend te Antiochië in „Het Zendingsblad“ Febr. 1921, komt ds. Dijkstra ook te spreken over het geval-Dijkema; hij betreurt het, dat wij niet de synode van Leeuwarden bijwoonden, want nu begrijpen wij de dingen niet goed. Wat ds. Dijkstra over het geval schrijft behoeven wij hier niet over te nemen, omdat natuurlijk de lezers van „De Reformatie“ ook „Het Zendingsblad“ lezen. Het zal dus voldoende zijn naar genoemden brief te verwijzen. Het doet mij waarlijk leed, dat ook deze brief mij niet heeft kunnen overtuigen van het onjuiste van mijn indruk van de heele kwestie, hoewel ik anders niets liever doe, dan van harte aanvaarden wat ds. Dijkstra schrijft; zijn woord heeft groot gezag, en hij weet ook, hoe niemand hem meer waardeert om zijns persoons en werks wil dan ondergeteekende. Over zijn fijne ironie van de „Nieuwe Banen“ hebben wij hartelijk kunnen lachen.

Scholen en Hospitalen.

Schooldienst en medische dienst bewijzen onze zending, dit valt niet tegen te spreken, uitstekende diensten. Zij brengen onze zending in aanzien; er gaat een sprake van uit, die de Inlander ver-

staat; maar ook zijn zij een middel, waardoor de zending in aanraking komt met de Inlanders en aanleiding krijgt hun het Evangelie te brengen. Ongetwijfeld zijn er velen, die door de scholen of hospitalen tot Christus zijn gekomen.

Zij zijn en blijven echter beide hulpdiensten; hoofdzak blijft de prediking van het Evangelie. Omdat de uitgaven voor de zending in den laatsten tijd zoo buitengewoon toenemen, wordt van verschillende zijden het plan geopperd, om den schooldienst en medischen dienst van de kerken los te maken; de kerken worden van veel zorgen en financiële lasten bevrijd, en kunnen zich met volle kracht werpen op den hoofddienst; tevens kunnen de afgevaardigden naar de meerdere vergaderingen zich zonder te veel moeite in de zendingszaken inwerken.

Ook wij juichen deze gedachte toe; zij is in elk geval waard ernstig onder de oogen te worden gezien. Te meer gevoelen wij voor dit plan, omdat onze kerken vrijer komen te staan. De regeering toch geeft subsidie voor de scholen en hospitalen, maar stelt natuurlijk daarbij vele eischen, waarvan sommigen voor de kerken zeer bezwarend zijn. Wij denken o.a. aan de facultatiefstelling van het godsdienstonderwijs, zoodat kinderen van heiden-sche en mohammedaansche ouders bij conscientie-bezwaar het godsdienstonderwijs op de zendings-scholen mogen verzuimen. Tevens zal de losmaking de zending voor het verwijt bewaren, dat zij met regeeringsstem het Evangelie brengt; in de oogen van den inlander komt de zending alsdan zuiver te staan als zaak der kerk; de overheid steunt alleen de vereenigingen, die scholen en hospitalen onderhouden.

Wij zien wel in, dat hier vele moeilijkheden moeten worden overwonnen, maar onmogelijk schijnt het ons niet te zijn. Wellicht dat onze generale zendingsdeputaten het initiatief konden nemen, en afgevaardigden der verschillende zendende kerken samenroepen, om met deze de kwestie te behandelen.

A. J. P.

J. D. WIELENGA.

* Wegens plaatsgebrek bleef „Een en ander“ vier weken op de drukkerij liggen.

J. D. W.

LITERATUUR EN KUNST.

Waardeering gevraagd.

Er zijn menschen, die het woord kritiek, door een zekere instinctieve gedachtenkoppeling, geregeld verbinden met zoo iets als een rechterlijk vonnis, en krachtens een aangeboren sadistische wreedheid zich verheugen, wanneer in een recensie de een of andere „penvoerder“ ten aanschouwe van het publiek wordt afgeslacht.

De goe-gemeente (die zoo goed niet is als de term doet vermoeden) gebruikt de uitdrukking kritiseeren bijna uitsluitend in de betekenis van vitten, afkammen, en wijkt daarmee wel eenigszins af van de oorspronkelijke betekenis van het woord, (daar het Grieksche grondwoord (krinein) afzonderen, onderscheiden, beduidt).

De kritikus is dus niet (mag althans niet zijn) een soort inquisiteur-uit-den-tijd-der-vervolgung, die naar letterkundige ketters speurt, en ze ten vernake van het lieve volk het graf in martel, — ge kunt hem u veel eer voorstellen onder het moderne beeld van een keurder, die, ter bescherming van het publiek, de koopwaar onderzoekt, of het echt spul is, en dan van zijn oordeel, als het gunstig uitvalt, door een keurmerk blijk geeft.

De taak van een letterkundig kritikus, of keurmeester, behoort nu juist niet tot de gemakkelijkste en dankbaarste werkjes, waartoe een menschen-kind geroepen kan worden.

Een waarachtig kritikus moet niet maar in het algemeen oordeelen, (om in de beeldspraak te blijven), of iets goud dan wel koper, boter dan wel margarine is — maar hij moet onder loup en in retort ook de samenstelling en het gehalte der waar bepalen, en daarnaar ten slotte, als in rubrieken van: best, goed, minder goed enz., de artikelen indeelen.

Voorts moet hij zorgen bij zijn beoordeeling zoowel het beginsel der schoonheid als der moraal te eerbiedigen, en in alles, zoowel tegenover de schrijvers als de lezers der literatuur onafhankelijk en eerlijk te staan. Hij mag niet uit z.g. barmhartigheid bij de letterkundige grens een knoeiboek dóórlaten, maar evenmin mag hij uit sportieven moord-lust ten pleziere van de massa een ernstig strevend schrijver dood-knuppelen.

Er moet evenwicht, maat, zijn in de kritiek, — het bepalen van de waarde sluit in zich waar-deeren.

Bij voorbeeld, — ik kan de christelijke lectuur, waarin de oude Gertjes een meester was, en die nog onlangs in zekeren Rijsen, met zijn boek „Onder verdenking“, navolging vond, uit letterkundig oogpunt zonder mededoogen veroordeelen (wat ook mijn redelijke plicht is), maar daarbij mag ik ook erkennen, dat zulk soort literaire prullaria uit een godsdienstig oogpunt de volksziel kunnen stichten,